

Pace nieuwsbrief

Stichting Papua Erfgoed - Nieuwsbrief 21 - november 2014

Tijdelijk corresp. adres Rembrandthage 326, 3437 PA Nieuwegein

Rabobank IBAN nr. NL94 RABO 0122 1181 62

www.papuaerfgoed.org – info@papuaerfgoed.org - t.: 025-2519776

Donaties

Uw bijdrage kunt u overmaken op Rabobank IBAN nr. NL94 RABO 0122 1181 62 o.v.v. • 'gift' of 'donatie' minimaal € 15,00 t.n.v. St. Papua Erfgoed, De Zilk

Comité van Aanbeveling

Dhr. Fred Korwa
Papua vertegenwoordiger,
oud-medewerker Ministerie
van Landbouw

Prof.dr. Suzan Legêne
hoogleraar politieke geschiedenis,
Vrije Universiteit Amsterdam,
voorzitter Werkgroep Cultuur,
Nationale UNESCO Commissie en
oud-hoofd Museale Zaken,
Tropenmuseum Amsterdam

Prof.dr. Pamela Pattynama
bijzonder hoogleraar Indische
literatuur en cultuur, Universiteit
van Amsterdam

Drs. Dirk Vlasblom journalist NRC
Handelsblad, antropoloog en
historicus m.b.t. Papua

Dhr. Joop van Zijl radio- en
televisiejournalist, o.a.
redactie NOS

Dhr. Aad van den Heuvel
televisieprogrammamaker

Mr. Jan Herman van Roijen
oud-ambassadeur in Jakarta en
Londen

Pace Nieuws

Fijn dat we weer een Pace nieuwsbrief kunnen uitbrengen en u ons werk mogelijk maakt met uw donaties.

Helaas loopt de gratis opslag van onze artefacten bij het Depot van het Rijks Cultureel Erfgoed in Rijswijk op zijn eind. De beheersstichting Collectie Pace is druk doende met de voorbereidingen van verhuizing van de artefacten naar een nog nader te bepalen nieuwe opslag. Hoeveel dit zal gaan kosten is nog niet bekend, maar dat uw bijdragen onontbeerlijk zijn om de ons gestelde doelen te realiseren mag duidelijk zijn.

De afgelopen periode hebben wij PACE vertegenwoordigd met een stand op Veteranendag in Den Haag en op een reünie van de 928e Afd. Lt. Lua-Nieuw Guinea 1962.

Piet Bots is weer naar Papua geweest en heeft een aantal films, die door Rogier Smeele op DVD werden samengesteld, aan het museum in Agats overhandigd.

En mocht u voor de komende feestdagen een boek cadeau willen doen; de laatste verschenen publicaties over Papua vind u op onze site

<http://www.papuaerfgoed.org/nl/vi-ews/recpubview>

Sentani kunst en kunstenaars vandaag

Muridan Widjojo* sprak met verschillende Sentani kunstenaars over hun werk. In dit interview geven Agus Ongge (46 jaar), Ferry Kaigere (38 jaar) en Martha Ohee (39 jaar) hun visie

op hun werk en een aantal hedendaagse zaken.

Kunt u ons meer vertellen over de ontwerpen die u gebruikt voor uw boomschors schilderijen?

Ferri: Vroeger gebruikten wij de oude ontwerpen. Maar onlangs zijn we begonnen met aanpassen in die ontwerpen en creëerden geheel nieuwe. Het populaire hagedis patroon is bijvoorbeeld een oud ontwerp dat we regelmatig gebruiken. Maar we maken ook boombast schilderijen met de afbeeldingen van het Laatste Avondmaal van Christus. En we ontwerpen kerstkaarten en stukken boombast met de figuur van de Heilige Geest. Dit zijn allemaal mooie nieuwe ontwerpen.

Vaak worden ontwerpen ook zelf meegebracht door onze klanten met het verzoek om ze te kopiëren. Onder deze ontwerpen zijn er o.a. die van Batakkers uit Sumatra komen of een ontwerp van een moskee voor Id el Fitr kaarten of andere religieuze islamitische feesten. Wij accepteren ieder verzoek omdat we van mening zijn dat ons werk voor iedereen is. Met andere woorden; enerzijds zijn we afhankelijk van de verzoeken en anderzijds creëren we nieuwe ontwerpen of we passen gewoon de oude ontwerpen die we kennen aan.

Martha: De ontwerpen die ik maak zijn gelijk aan die door mannelijke kunstenaars zijn gemaakt, maar meestal zijn de beschilderingen van vrouwen meer verfijnd. Vroeger waren er geen vrouwen die boombast schilderijen maakten. Als eerste vrouw die beroepsmatig boombast schilderijen en dergelijke

maakte ben ik een beetje een pionier. Nu beginnen andere vrouwelijke kunstenaars eveneens. Volgens ons gewoonterecht is het vrouwen niet verboden om dit soort werk te doen. Hoewel het vooral mannen zijn die de schilderijen doen. Het blijkt dat vrouwen slimmer zijn in het bedenken van nieuwe producten. We zijn begonnen met het maken van praktische producten zoals boombast hoeden, tafelkleden, mobiele telefoon-tasjes en schooltassen die zowel bij lokale mensen als toeristen populair zijn. Dit in tegenstelling tot de mannelijke kunstenaars die neigen naar het vasthouden aan de traditionele stijl van boombast schilderijen.

Martha Ohee
Foto Muridan Widjojo (2009)

Hoe zit het met de traditionele waarden en betekenissen van Sentani ontwerpen?

In 1982, rond de tijd dat Agus en anderen begonnen met de

technieken van het maken van boombast schilderijen en houtsnijwerk, startte de provinciale afdeling van het Indonesische ministerie van kleinschalige industrie (Perindustrian) met het verstrekken van gereedschappen voor houtbewerking aan Sentani dorpen, waaronder Asei. "Op voorstel van de Perindustrian aan de lokale clan- en dorpsoudsten werd de beperking van houtsnijwerk voor mensen met erfrecht opgeheven, aangezien men vreesde dat anders de houtsnijtraditie zou uitsterven" (Roper 1999: 99). Voor mensen zoals Agus en Ferri, die als kunstenaars niet behoorden tot 'houtbewerkingsgeslachten' werd het dus mogelijk om Sentaniméerkunst te doen herleven.

Agus: Vandaag zijn er geen beperkingen meer voor het vervaardigen van houtsnijwerk en schilderijen. In het verleden was het verboden om kunstwerk van een ander dorp te imiteren. Maar dat is niet meer zo, omdat de meeste mensen niets meer weten over de beperking van het gebruik van andermans clanpatronen. Maar, we respecteren nog steeds het verbod op het kopiëren van snijwerk dat behoort tot de Ondoafi of de leider van onze etnische groep.

Ferri: Het is ook voor anderen niet toegestaan om de traditionele Papoea-ontwerpen te laten gebruiken door niet-Papoea's. Het is ons echter niet verboden ontwerpen van buiten Papua toe te passen zoals die afkomstig zijn van Sumatra, Batak.

Sommige mensen denken, dat de nieuwe boombast ontwerpen de traditionele waarden van Sentanikunst ondermijnen. Vroeger werden sommige mensen boos en verboden ons nieuwe ont-

werpen te maken. Ze stonden erop dat onze schilderijen traditioneel moesten zijn. Maar nu hebben we er geen problemen meer mee en we kunnen schilderen wat we willen. Bij het maken van zowel nieuwe, als het kopiëren van oude ontwerpen, blijven deze oude houtsnijwerken en schilderijen ons inspireren!

** Muridan Widodo overleed 7 maart 2014 op 46 jarige leeftijd aan kanker. Hij was een gepassioneerd en sterk pleitbezorger voor vrede en mensenrechten in Papua.*

Bron: Hermkens, A. and M. Widodo. 2011. 'Sentani art and artists today', in: *Ancestors of the Lake. Art of Lake Sentani and Humboldt Bay, New Guinea*. Edited by Virginia-Lee Webb. Connecticut: Yale University Press, pp.64-67.

Papua, zomer 2014

Tien jaar geleden vertrok ik uit Papua.

Wat mij bij terugkomst opvalt is de verbetering van de infrastructuur. Het vliegverkeer is enorm toegenomen. Een vierbaans weg wordt aangelegd tussen Sentani en Jayapura. Voorheen had men een uur nodig om die 45 km af te leggen over een tweebaansweg. I.v.m. de toename van het verkeer moet je nu op anderhalf uur rekenen. Eenzelfde ontwikkeling kwam ik tegen in Merauke, Timika, Nabire en zelfs in Wamena. Indertijd kostte het mij 12 uur om over de weg van Moanemani in Nabire te komen, nu legden we dezelfde afstand van 200 km in vijf uur af.

Overall verrijzen grote overheidsgebouwen, shopping malls, hotels, luxe huizen, moskeeën en kerken. En niet alleen in Jayapura, maar ook in bv. Wamena (zonder landverbinding met de kust!) tref je grote, soms protserige gebouwen aan. Kennelijk is er geld, veel geld.

Verheugend is, dat de kranten vol staan van corruptie die wordt aangepakt; de ene na de andere hoge piet verdwijnt in het gevang. Toch vormt corruptie nog één van de grootste problemen voor Indonesië. Maar er wordt aan gewerkt. De nationale commissie die dit aanpakt wordt zeer gewaardeerd.

Dat Jokowi als nieuwe president gekozen werd geeft vertrouwen aan de bevolking. Er heerst een sfeer van optimisme. Voor velen is het een opluchting dat de niets ontziende Prabowo (de schoonzoon van Suharto en verantwoordelijk voor mensenrechtenschendingen, ook in Papua) verloren heeft. De onvolwassen manier waarop hij zijn verlies genomen heeft, heeft velen de ogen geopend.

Dit is de ene kant van Indonesië. De andere kant verhaalt over de steeds groter wordende kloof tussen arm en rijk. Over de bevolking van Papua dat tot de armste van Indonesië behoort met een sterftcijfer van kinderen onder de vijf jaar van 15%.

In de kampongs verschilt het leven niet zoveel van 10 of 30 jaar geleden. Wel kom je op de markt in Moanemani een vrouwtje tegen op de grond zittend met wat groenten uitgestald voor zich, druk pratend via haar mobieltje met haar zoon die in Manado op de universiteit zit.

Maar achter haar verrijzen de winkels in hoog tempo uit de grond, beheerd door o.a. Makassar en Chinezen. Zij beheersen de handel. Ik kende Enarotali als een stadje met overwegend Papua's. Nu is dat stadje overgenomen door Makassar. De Papua's komen er om hun inkopen te doen. Bestond de bevolking van Papua in 1960 uit minder dan één miljoen mensen en vrijwel allemaal Papua's, nu wordt de bevolking op 4,5 miljoen geschat, waarvan een kleine 3 miljoen van elders gekomen is. En dat geeft spanningen. Daarom worden leger en politie versterkt, die dan weer ongecontroleerd te werk gaan en nogal wat burger-slachtoffers maken, wat vervolgens weer bijdraagt aan de verdere frustratie.

In 2003 werd Papua opgedeeld in twee provincies en het worden er drie of vier. Het aantal regentschappen is ondertussen al toegenomen tot 38. Al deze regentschappen krijgen een volledig overheidsapparaat (met de nodige gebouwen), maar ook een bestuur dat gekozen moet worden. Veel Papua's zien daar een kans om hoger op te komen. Of de bevolking er veel beter van wordt is de vraag.

Nieuwe Agats museum in aanbouw.
Foto Wim van Oijen

Een van de pogingen om de eigen Papua cultuur te redden zijn de jaarlijkse cultuurfestivals in Sentani, Wamena en Agats. Zo wordt de Papuacultuur nationaal en internationaal op de kaart gezet. Het nieuwe museum in Agats moet hier in de toekomst een belangrijke rol bij gaan spelen. Er wordt hard gewerkt aan een gebouw van ongeveer 80 bij 20 meter.

Van de kant van PACE hebben we een aantal Dvd's kunnen afgeven met filmmateriaal - deels oud materiaal, deels films van meer recente datum. De leiding van het museum ziet goede mogelijkheden om dit materiaal te gaan gebruiken als het nieuwe museum klaar is. Ze vroegen ons om er vooral mee door te gaan.

Piet Bots

Schenkingen

Periode tot november 2014

Artefacten:

- Dhr. Hein Sterk een aantal pijlen
- Dhr. Gyula Halvax, diverse artefacten
- Mw. R. van 't Slot- den Hartog, diverse artefacten
- Mw. G.B. Renger – Ubbink , een boombast-schildering

Boeken:

- Mw. Monique van Stigt, boeken, documenten, tijdschriften en verslagen uit Nieuw-Guinea
- Mw. R. van 't Slot- den Hartog, boeken, tijdschriften en kaarten

Buku Buku

Recente publicaties over Papua

Zanten, B.O. van 2014

DE STERRENBERGTE EXPEDITIE NAAR NEDERLANDS NIEUW-GUINEA IN 1959 € 22.95

ISBN: 9789461533791
Soesterberg, Uitgeverij Aspekt,
278 pag.

In 1959 organiseerde het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG) in samenwerking met o.a. het Rijksherbarium te Leiden een multidisciplinaire expeditie (Geologie, Antropologie, Taalkunde, Zoölogie en Botanie) een bijzondere expeditie naar het Sterrenbergte in het Centrale Bergland van het toenmalige Nederlands Nieuw-Guinea.

In dit bijzondere boek worden zijn persoonlijke belevenissen en indrukken in de vorm van een dagboek weergegeven. Dit is het verslag van een spannende expeditie, waarbij het team de beschikking had over twee helikopters, waarvan er één tijdens de expeditie verongelukte.

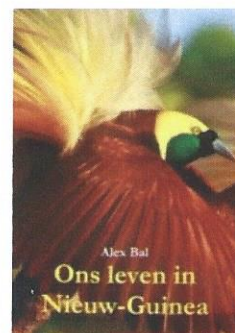
Bal, Alex 2014

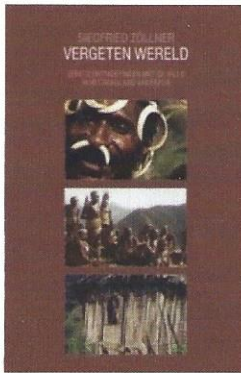
'Ons leven in Nieuw-Guinea' € 24,95 plus verzendkosten

Uitgave in eigen beheer
www.boekineigenbeheer.jouwweb.nl
www.alexbal.jouwweb.nl , 367 pag.

Een groot aantal mensen woonde en werkte in het voormalig Nederlands Nieuw-Guinea en hebben daar goede herinneringen aan. Veel van deze mensen wisselen hun ervaringen uit op facebook. Dit inspireerde Alex Bal om deze herinneringen in boekvorm uit te geven, aangevuld met een enorm aantal foto's. Ook een stukje geschiedenis wordt in het boek vermeld. Het totaal geeft een goed beeld van hoe mensen daar woonden, werkten en, vooral, hoe men leefde in Nieuw-Guinea.

Bestellen: <http://alexbal.jouwweb.nl/home/onsleven-in-nieuw-guinea>

Zöllner, Siegfried 2014

VERGETEN WERELD. Eerste ontmoetingen met de Yali's in het Bergland van Papua € 15,00

ISBN 978 90 239 2788 4
Zoetermeer, Boekencentrum.
333 pag.

Siegfried Zöllner vertrekt in 1960 naar het toenmalige Nederlands Nieuw-Guinea om bij een volledig onbekende stam te leven. Hij vertelt over de eerste ontmoetingen met de Yali, toen nog kannibalen. In deze

'vergeten wereld' bereikt hij na jaren geduldig werken, dat vijanden vrede sluiten. Met de opkomst en groei van het christendom in het gebied Angguruk begint een nieuw tijdperk. Ook documenteert hij de gevoelige politieke situatie als Nederlands Nieuw-Guinea wordt overgenomen door Indonesië en het voortdurende lijden van de Papua's onder het geweld van vreemde militaire overheersing en concludeert; ook vandaag is West-Papoea nog steeds een 'vergeten wereld.'

Bestellen: info@boekencentrum.nl

Angel, Ahinsa 2014

Vanishing Tribes: Unheard Voices from West Papua

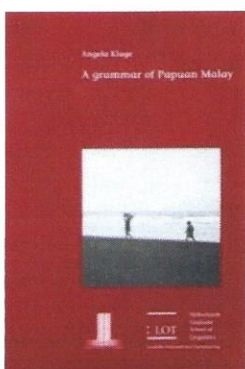
ISBN 978-1-63041-169-5

Publ: Freedom 50 Creative,
50years@hushmail.com, 70 p.

Vanishing Tribes is a free, interactive, 70-page illustrated eBook that tells a fictional story based on real events in West Papua. It is a tribute to the people of this island nation and their

unstoppable determination against all odds to regain their freedom through 50 years of passive resistance. Join young Vivi as she seeks to understand her role in ending a global conspiracy that continues to enable militarized commerce and genocide in West Papua, a place perhaps as biologically and culturally diverse as the Amazon.

Free available on line <http://www.vanishingtribes.net/>

Kluge, Angela Johanna Helene
2014

A grammar of Papuan Malay

ISBN: 978-94-6093-143-7

Utrecht, LOT Publications, (LOT Dissertation Series 361) 716 p. Papuan Malay is spoken in West Papua, which covers the western part of the island of New Guinea. This grammar describes Papuan Malay as spoken in the Sarmi area, which is located about 300 km west of Jayapura. Both towns are situated

on the northeast coast of West Papua.

Purchase on line: <http://www.lotpublications.nl/index3.html>

Also available on line

https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/25849/Kluge_A_2014_A_grammar_of_Papuan_Malay_Text.pdf?sequence=25

Kirsch, Stuart 2014

Mining Capitalism. The Relationship between Corporations and Their Critics

ISBN: 9780520281714

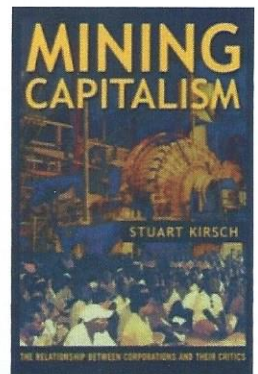
University of California Press, 328 p.

Mining Capitalism: The Relationship between Corporations and their Critics by Stuart Kirsch (professor of anthropology at the Univ. of Michigan), examines the interactions between indigenous peoples, NGO's, and the mining industry. It draws

extensively on examples from New Guinea, including the Freeport mine in West Papua. It examines the use of legal strategies to curtail the harm caused by mining companies, including the unsuccessful lawsuit against the Freeport mine in the U.S. District Court in New Orleans. It considers how the mining industry responds to criticism by co-opting the language and strategies of its critics, including claims about sustainability and corporate social responsibility. In addition, it examines how Freeport-McMoRan tried to prevent indigenous peoples from gaining influence at the United Nations and treat scientific data about pollution downstream from its mine in West Papua as proprietary business information. The book also considers new, more hopeful strategies of protest and resistance.

Purchase online at

<http://www.amazon.com/Mining-Capitalism-Relationship-between-Corporations/dp/0520281713>

Oudes, Henk 2014

NIEUW-GUINEA TORN 58/59

ISBN: 9789048433278

Zoetermeer, Free Musketeers, 364 pag.

Over de geschiedenis van Nieuw-Guinea is al veel geschreven. Dit boek verhaalt echter het leven, zoals dat beleefd wordt door een marinier die, met weinig informatie over het land, 14 maanden doorbracht in de tropen. Hij doet zijn verhaal in brieven

die hij naar Nederland stuurde, waar het thuisfront evenmin enig idee had van wat zich daar afspeelde. Het leven op één kamer met 12 stapelbedden, heel veel wachtlopen en matig voedsel. Ook zware patrouilles met slecht eten, oververmoeidheid en kleding en schoeisel, onderhevig aan een snelle staat van ontbinding. Dat vraagt om solidariteit en kameraadschap.

